

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ГІДРОБІОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Інституту гідробіології
НАН України,
член-кор. НАН України,
д.б.н., проф.
Ідентифікаційний
код 05447023
С.О. Афанасьєв
Введено в дію:
м. Київ
наказ від 28.09.2019 р. № 66

ПОЛОЖЕННЯ
про кодекс академічної доброчесності
Інституту гідробіології
Національної академії наук України

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Інституту гідробіології НАН
України,
протокол від 30.09.2019 р. № 9

КИЇВ -2019

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс академічної доброчесності в Інституті гідробіології НАН України (далі Інститут) є складовою внутрішньої системи забезпечення якості наукової та освітньої діяльності та ґрунтується на нормах Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», «Про видавничу справу», а також нормах «Етичного кодексу ученого України», Статуту гідробіології НАН України та інших нормативно-правових актів. При розробці цього Кодексу також враховані норми кодексу академічної доброчесності Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

1.2. Кодекс академічної доброчесності регулює застосування та дотримання правил наукової етики при провадженні наукової та освітньої діяльності, а також визначає порядок перевірки дисертаційних робіт та наукових публікацій співробітників Інституту щодо дотримання принципів академічної доброчесності.

1.3. Адміністрація Інституту зобов'язується вживати заходи щодо дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, науково-методичних матеріалах наукових працівників, а також аспірантів та здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук, що виконують та захищають кваліфікаційні роботи в установі.

2. НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЕТИЧНІ ПРАВИЛА

2.1. Всі співробітники та здобувачі ступенів вищої освіти Інституту повинні:

- дотримуватися вимог Конституції та законів України, вимог чинного законодавства України, Статуту Інституту, Кодексу академічної доброчесності;
- зберігати та популяризувати наукові традиції Інституту гідробіології;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно й сумлінно виконувати необхідні наукові /освітньо-наукові задачі;
- дотримуватися моральних норм, високих духовних цінностей та правил етичної поведінки;
- не чинити правопорушень, сприяти попередженню й викоріненню різних видів порушень іншими особами в науковій, освітньо-науковій та інших видах діяльності;
- поважати права і свободи людини, честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, соціальне становище, расову приналежність, релігійні та політичні переконання;
- не чинити дискримінації за будь-якими ознаками;
- дотримуватись «Закону України про державну мову»;

- не розповсюджувати та запобігати розповсюдженню інформації, яка є неправдивою, такою, що ображає людину або може завдати шкоди репутації Інституту;
- підтримувати атмосферу довіри, відповідальності та взаємодопомоги в академічному співтоваристві;
- відповідально ставитися до довкілля;
- запобігати конфлікту інтересів у науковій/освітньо-науковій діяльності.

2.2. Неприйнятними для співробітників та здобувачів вищої освіти є:

- порушення норм Конституції України, чинного законодавства України, а також Статуту Інституту гідробіології;
- перевищення повноважень під час наукової/освітньо-наукової діяльності;
- використання службових і родинних зв'язків з метою отримання переваг в трудовій, науковій/освітньо-науковій діяльності;
- ведення в Інституті політичної, релігійної чи іншої пропаганди;
- порушення Статуту та Правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- порушення Кодексу академічної доброчесності.

2.3. Кожен здобувач вищої освіти у своїй освітній (науковій) діяльності має дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності:

- самостійно, сумлінно та вчасно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- активно займатися самостійною роботою, опрацьовувати нову літературу згідно методичних рекомендацій викладачів;
- не допускати плагіату у своїх роботах;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методи досліджень і джерела інформації;
- дотримуватися правил ділового спілкування у комунікації з викладачами, співробітниками та здобувачами ступенів вищої освіти;
- не принижувати будь-яким чином гідність учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- не використовувати службові або родинні зв'язки для отримання нечесної переваги в навчальній (науковій) діяльності.

2.4. Кожен науково-педагогічний працівник у своїй діяльності має дотримуватися етики ділового спілкування та принципів академічної доброчесності:

- забезпечувати якість викладання навчальних дисциплін відповідної освітньої програми на високому науково-теоретичному й методичному рівнях;
- сприяти творчій активності здобувачів ступенів вищої освіти;
- постійно підвищувати свій професійний рівень, використовувати новітні інформаційно-комунікаційні засоби навчання, актуальні джерела інформації;
- керуватися принципами об'єктивності та прозорості під час оцінювання знань і компетентностей здобувачів вищої освіти;
- дотримуватись норм академічної доброчесності та норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- науково-педагогічні працівники мають приходити на всі заняття вчасно і не залишати аудиторію передчасно, використовувати ефективно академічний час для досягнення результатів навчання, визначених у робочій програмі навчальної дисципліни;
- ретельно складати методичні вказівки й рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти, враховуючи новітні надходження літератури та Інтернет ресурси, надавати вичерпні консультації здобувачам вищої освіти у відведений для цього час;
- контролювати дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- поважати думку кожного здобувача вищої освіти, заохочувати і надавати всім рівні можливості при обговоренні дискусійних питань;
- не принижувати будь-яким чином гідність учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- дотримуватись норм культури спілкування у процесі комунікації зі здобувачами вищої освіти, науковими та іншими співробітниками Інституту.

2.5. Дотримання етичних норм у науковій діяльності усіма учасниками освітнього процесу передбачає:

- сприяти розповсюдженню наукових знань;
- нести відповідальність за наслідки своєї наукової діяльності, протидіяти отриманню результатів, що суперечать принципам академічної доброчесності й можуть завдати шкоди;
- дотримуватись найвищих професійних стандартів вищої освіти та проведення наукових досліджень;
- забезпечувати принципову чесність і прозорість на всіх стадіях наукового дослідження, вважати неприпустимим та викривати факти академічної недоброчесності;
- визнавати міжнародні та національні правові норми щодо авторських прав, обов'язково посилались на джерела інформації в разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- надавати достовірну інформацію про результати власних наукових досліджень;

- нести персональну відповідальність за чесну й об'єктивну оцінку навчальних і кваліфікаційних робіт;
- визнавати творчий внесок кожного з авторів дослідження, що проводилося колективно, не включати до списку авторів осіб, які не мали відношення до отримання наукових результатів.

3. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ЧАСТИНІ ЗАПОБІГАННЯ ПЛАГІАТУ

3.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися провадження наукової, творчої діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання або наукових, творчих досягнень.

3.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм авторського права;
- надання достовірної інформації про застосовані методи і отримані результати власних досліджень, а також джерела використаної інформації та власну наукову та (або) науково-педагогічну діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

3.3. Дотримання академічної доброчесності аспірантами та здобувачами ступеня доктора філософії та доктора наук передбачає:

- самостійне виконання освітніх завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- адекватні посилання на джерела використаної інформації (ідеї, розробки, твердження, відомості);
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, науково-педагогічної) діяльності, використані методи досліджень і джерела інформації.

3.4. Порухенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат – оприлюднення наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження без зазначення авторства; самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів; фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються у наукових дослідженнях/освітньому процесі; фальсифікація – зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових

досліджень/освітнього процесу; списування – виконання контрольних та екзаменаційних письмових робіт з оцінювання результатів навчання із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання викладачем; використання під час контрольних робіт заборонених технічних засобів (телефони, планшети тощо); обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної наукової/науково-педагогічної/освітньої діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування; отримання виконаних на замовлення академічних текстів у інших осіб та подання їх як результат власної навчальної або наукової діяльності; хабарництво – надання чи отримання учасником освітнього процесу коштів, майна, послуг, пілг чи будь-яких інших благ з метою отримання переваги в освітньому процесі; необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання аспірантів, здобувачів ступеня доктора філософії науковими/науково-педагогічними працівниками.

3.5. Засади академічної доброчесності Інституту гідробіології: наукові, науково-педагогічні працівники Інституту, а також здобувачі ступенів вищої освіти зобов'язані діяти чесно, дотримуватись у своїй діяльності законодавства України та стимулювати до цього інших; сумлінно дотримуватись посадових інструкцій та покладених обов'язків та зобов'язань; постійно підвищувати свій науковий рівень та кваліфікацію; підтримувати середовище, що сприяє вільному обміну інформацією та продукуванню нових ідей та інновацій; вільний доступ до інформації, що стосується всіх сфер освітньої, наукової, науково-педагогічної господарської та фінансової діяльності, окрім тієї, доступ до якої обмежено законодавством, на офіційній веб-сторінці Інституту гідробіології; уникнення зловживань посадовим становищем.

4. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. Академічна доброчесність в Інституті забезпечується діяльністю Комісії академічної доброчесності, Вченої ради та Спеціалізованої вченої ради Інституту;

4.2. Кожен учасник наукового/освітнього-наукового процесу несе відповідальність за дотримання засад академічної доброчесності, моральних правил та етичних норм в навчальній, науковій та науково-освітній діяльності.

4.3. Кожен учасник наукового/освітнього-наукового процесу має демонструвати дотримання засад академічної доброчесності, моральних правил та етичних норм, реагувати на порушення або спроби порушень цих принципів іншими особами, а саме:

- вказувати на неприпустимість здійснення нечесної поведінки;
- повідомляти адміністрацію про порушення особами правил академічної доброчесності;

— звертатися до Комісії академічної доброчесності з метою розгляду порушень академічної доброчесності учасниками наукового та науково-освітнього процесу.

4.4. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- отримання незадовільної оцінки за результатами контрольного заходу;
- повторне проходження оцінювання (робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- зниження семестрового академічного рейтингу;
- позбавлення на певний термін права на навчання за індивідуальним графіком або дострокове складання іспиту;
- відрахування з аспірантури Інституту гідробіології.

4.5. За порушення академічної доброчесності наукові працівники можуть бути притягнені до такої академічної та дисциплінарної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- догана;
- недопущення до участі в конкурсі на заміщення посад наукових чи науково-педагогічних працівників.

5. КОМІСІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

5.1. Склад Комісії академічної доброчесності (далі – Комісія) затверджується наказом директора. У складі Комісії мають бути представник адміністрації, профспілкової організації, ради молодих вчених.

5.2. Комісія академічної доброчесності Інституту – колегіальний орган, на який покладені такі завдання:

- виявлення порушень засад академічної доброчесності, моральних правил та етичних норм з боку співробітників Інституту та здобувачів ступенів вищої освіти;
- надання пропозицій директору Інституту щодо притягнення порушників кодексу академічної доброчесності до відповідальності й накладення відповідних санкцій.

5.3. Засідання Комісії проводяться за необхідності у разі виявлення випадків академічної недоброчесності.

5.4. Рішення Комісії приймаються на її засіданні більшістю голосів відкритим голосуванням і оформляються протоколом, який підписують голова і секретар Комісії.

5.5. Висновок Комісії про розгляд питання про порушення Кодексу академічної доброчесності передається директору Інституту. Директор приймає рішення про винуватість або невинуватість особи, проти якої було подано заяву, та притягнення її до академічної відповідальності або застосування заходів дисциплінарного характеру (у випадку доведення вини відповідача). Прийняте рішення є підставою для видання відповідного наказу по Інституту гідробіології.

5.6. Комісія повинна забезпечити конфіденційність розгляду питання про порушення Кодексу академічної доброчесності та не допускати поширення інформації за межі відповідних регламентних процедур. Тільки учасники процедури розгляду порушення академічної доброчесності можуть бути ознайомлені зі змістом заяви та матеріалами справи.

5.7. Рішення про притягнення до академічної відповідальності може бути оскаржене в письмовій формі впродовж десяти днів з моменту ознайомлення з прийнятим рішенням. Апеляція подається на ім'я директора Інституту, який призначає склад апеляційної комісії для повторного розгляду справи. Апеляційна комісія розглядає питання та готує новий звіт про порушення Кодексу академічної доброчесності, який передає на розгляд директору. Остаточне рішення приймається директором Інституту або уповноваженою ним особою. Рішення директора Інституту не оскаржуються.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Інституту забезпечує безперешкодний доступ до Кодексу академічної доброчесності через його оприлюднення на офіційній веб-сторінці.

6.2. Кодекс та зміни і доповнення до Кодексу ухвалюються вченою радою Інституту гідробіології НАН України та затверджуються директором Інституту гідробіології НАН України.